

מי מפתח מאותיות?

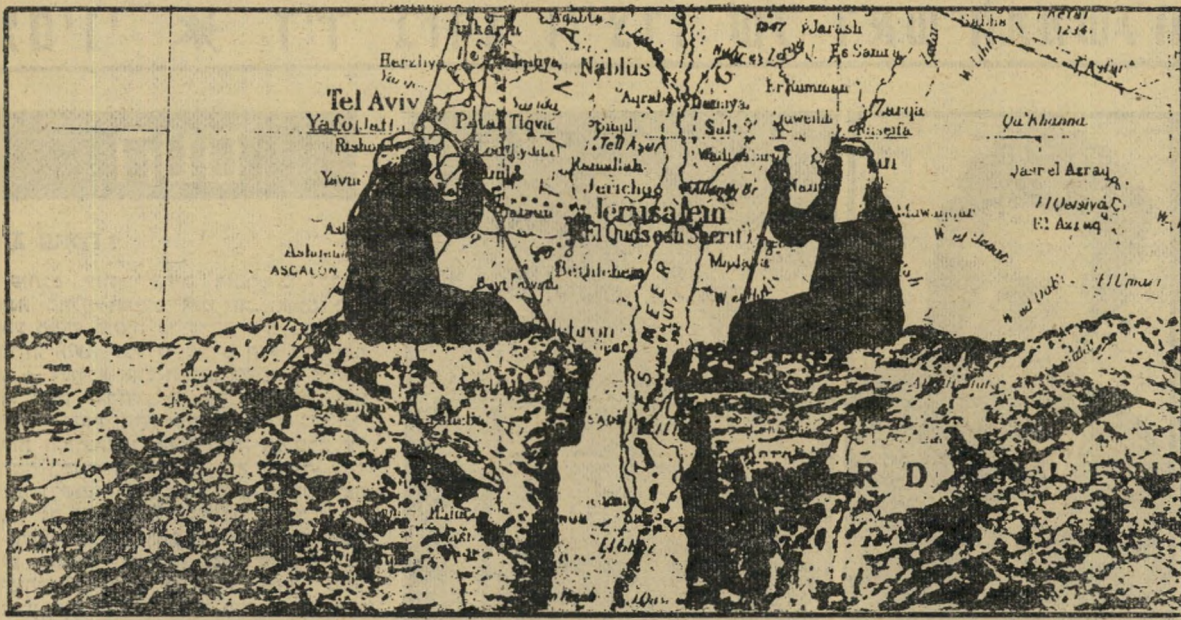
משני ספרים שהם אנטי-שמיים בעליל, כמו העם הנבחר והמסונים... מסתבר שמדינת ישראל פוחדת מאותיות. הצנזור הצבאי מצל את תקנות ההגנה לשנת חירום משנת 1945 כדי לאסור פירסום והפצת ספרים.

במאמר מאת לאה ענבל שפורסם בירחון המערך מיגוון תחת הכותרת ספרים אסורים בשטחים, מבהירה המחברת כי האדם הניצב כיום מאחרי מדיניות הצנזור והפחד מאותיות בשטחים המוחזקים, אינו אלא פרופסור מנחם מילסון, או כפי שהיא כותבת: "הגם שהצנזור טורה לחזק כי הוא פועל לפי שיקול-דעת עקברי ונפול-פניות, אפשר לחשוש את מביעת אצבעה של דוקטרינת מילסון כמצמה הכללית של מדיניותו, דוקטרינת

בגרמניה הנאצית פחדו מאותיות. זו היתה הסיבה שהביאה היטלר להורות על השלכת מאות ספרים לאש. את ספריהם של היינריך היינה, תומאס מאן, היינריך מאן, זיגמונד פרויד, מנגוס הירשפלד, פרנץ רופה, ליאון פויכטוונג, גר, סטיבן צ'ווינג ועוד רבים אחרים.

מדינת-ישראל בימי שלטונו של מנחם בגין, שכחה את מורשת עמ'הספר, את השואה, ואת המשמעות האמיתית של פחד מפני אותיות. מדינת ישראל של 1982 התחילה לפחד מאותיות.

הצנזור הצבאי הישראלי מייצג את פחדה של ישראל מהאות הכתובה. הוא מייצג את הפחד מהאותיות המתפרסמות בשטחים

מי מפתח מספרות פלסטינית ומדוע? פרופסור שמיר: רשימה שאינה מוסיפה כבוד

נה הנותנת הכשר למילחמת-חרמה שבהשפעתה הפוליטית והתרבותית של אשכנז בשטחים, וכדיכוי גילויים של מה שיכול להתפרש כפיתוי לרוח של לאומיות פלשטינית... מדינה הפוחדת מפני אותיות — אינה צודקת. שמאות סופרים ומשוררים יש ראליים יושבים מדי יום בבתי-קפה מפוארים ברחוב דיזנגוף, לוגמים קפה, מעשנים סיגריות, נהנים ומתבשרים מחופשי-דיבור וכתובה, ואינם מודעים לפחד של חברתם מפני אותיות השפה האחות. זהו דבר מבוזה. אולי ראויים כל אותם סופרים ומשוררים מודשני-עונג, לצנזר זור הצבאי ולמנחם מילסון. איך אומר המשל — לא בכדי בא הזוריר אצל העורב.

המוחזקים בידי צה"ל. הוא אסר על תושבי השטחים את הסוחר מוונציה מאת ויקטור שיקספיר, את הספרות הערבית בת זמננו מאת סמו אל-קייילי. הצנזור הצבאי מונע פירסום מספרים ערביים בעוסקים בצמחי-בית. ספר נוסף האסור להפצה בשטחים המוחזקים הוא הדיפלומט הערבי על מדפיו של הצנזר הצבאי מצויים למעלה מאלף ספרים ערביים. המהווים לדעתו "סכנה לביטחון המדינה, לכיבוש-הצפון ולפחד הציבורי... במכתב ששיגר פרופסור שמיר אל הצנזור הצבאי בגין אותה רשימה של אלף ספרים אסורים, הוא כתב בין השאר: "רשימת הספרים האסורים נראית לי אזוילית, והיא אינה מוסיפה כבוד לשלימונותינו. היא כוללת ספרים-עיון וספרי-היסטוריה שאין בהם כל פגם. לא היתתי אסר ברשימה זו יותר

עושה בגניבת פחמים מרכבות משא. תיר אור גסיסתו של ילד לז'הנגרין, האומר לרופא המחדיר לו זריקת מורפין: "אישך, כל לחש הילד, שים הרבה אישור בוריקה, מה שיש לך, גם בשביל הקטנים...". ציורו של יגאל תומרקין, המובא בספר, מעיד כי המילחמה העולמית ה"שנייה, היתה מילחמה ככל המילחמות. אימת החידלון של כל המילחמות המצויה בציור זה, מעידה כי אין כל הבדל בין האדם הקורבן הלוחם במילחמות, בעור-לם — או בארץ.

שירטוט ראשוני לרומן המוקיון, אחד מחשובי ספריו של בל (ראה אור בעבר רית). סיפור זה מביא את סיפורו של צעיר המחפש עבודה, ומוצא כנאות, ועליה הוא אומר: "רק כעבור שעה תפגתי שיש לי עכשיו מיקצוע של ממש, מיקצוע הדורש ממני כבוד-הכל לעמוד בשקט, וקצת לחלום, שתי-עשרה עד עשרים שניות. אני האיש שממילים בו סגרי נים...". סיפור אנטי-מילחמתי נוסף בקובץ הוא עובר-אורח, אם תגיע לנסף... סיפור של היות, של ספק חיים וספק מוות, כאשר פצוע מובל לתוכו של בית-חולים מאול-תר, השוכן בבניין של בית-ספר גטוש: "ולאורך המדרגות על הקיר, המשותף כאן בצבע-שמן צהוב, תלוים היו כולם לפי הסדר, החל מהספיר-הבזוח הגדול וכלה בהיטלר...". בית-ספר פרידריך הגדול שהפך בימי הרייך השלישי לבית-הספר על-שם אדולף היטלר. המספר מנותח, כשהוא שוקע ונופל אט-אט אל תוך הזיתיה, עד שהוא כבה ואיננו.

אותו גנרל נאצי, והחיל דוהר בה, בין הגיגיו ופחדיה-המוות שלו; "ואז מנסרים את המכונית שני סכנים משתלשלים, הור" קים כשינאה פראית, האחד מפתער מלפנים והשני מאחור, על הגוף המתכתי המת-רום ומתהפך לקול ועקת-האימה של הירשבים... והמוות קרב ובה אל החייל, שנטל הפוגה בדרכו אל המוות בחזית, והוא חש בסופו: "הוא מבחין עכשיו שידה של אולינה, תלויה מעל לראשו, מתוך שבר של מכונית, ודם נוטף מידה על פניו, וכבר אין הוא יודע שעכשיו הוא מתחיל באמת לכבות...".

סופר היינריך בי סטעריגשות רבי-מידי למילחמה

ביום שבו יקום סופר ישראלי שיהיה מסוגל לתאר את מועקות הנפש של הלור חם במילחמות ישראל באופן החושפני שבו עושה זאת היינריך בל, ביום זה, תהא ספרות-מילחמה ישראלית ראוייה לשמה. סיפורו של היינריך בל, הוא יותר ממאמר לץ, חסרונו של הספר הוא בתרגומו (לעיתים לא קריא) של אברהם הוס, החסר את הכלים של מתרגם מיקצועי, ואינו מצליח להריק לעברית מישפטים מורכבים מהגרמנית, ובכך פוגם בחדות התיאור של בל.

סיפור תבוסה אחר, שזמן עלייתו הוא מעט אחר המילחמה, הוא הסיפור הבשו"רה, שבו מסופר על חייל השב משודרת הקרב ומתאר לאלמנת חבר-לנסק מות ביגלה, גם הסיפור בחושך מביא מיקבץ של חוויות מדכאות, כאשר מחלקת-חיילים מצוייה בחשיכה, ויריית צלף שלא נראה פוגעת במספר. מותו של לז'הנגרין הוא סיפור מותו של ילד במילחמה. ילד גרמני שאמו מתה, ועליו מוטלת פרנסת אחיו, שאותה הוא

הרכבת נהגה לדייק, או כמאמרו של היינריך בל, המוות נהוג לדייק. סיפור של הפוגה באווירה המילחמתית הוא הסיפור הכבשים השחורות הנפתח ב"מסתבר שנוערתי לראונו לכן, ששורשת הכבשים השחורות לא תנותק כדוריו. מי שהו הרי חייב להיות כבשה שחורה, ואני נושא בתפקיד זה...". המספר שב מייד אל "דוד אומר היה הכיבשה השחורה של הדור הקודם...". אותו דור מורר, שתמיד היה לוהו כספים, מגלגלים עד שהוא מת בתאונה, ובכיסיו מצאו 24 אלף מאר-קים, כסף שבו זכה כמה דקות קודם לכן מסוכן ההימורים שלו. הכבשים השחור-רות הוא סיפור ציני על גורל. המספר חוזר על מעללי דודו המנוח. מרויחה גם הוא בהימורים, ומקוה שיהיה לו בן שושלת חדש, שניתן להוריש לו את ממונו. בתנאי-שהיה "הכיבשה השחורה של הדור הבא". הסיפור האיש עם הסכינים, הוא מעין

על הפסנתר, קטע עדין של בטהובן: "תנועה קלה שבקלות יכולה להרום את המופיקה הזאת. והיא מכל הם פני-החייל המאזשרים מאוד מעל לגבי-הפסנתר ה"שחור והמבריק...". החייל נקשר בעבותות של אהבה כי פרוצה פולגה, המעדיפה אותו על את ננו של גנרל גרמני, ופודה את עצמה בכסף מחזקתו של הגנרל. תהליך כלייתי של החייל, והצטרפותו של הגנרל לפרוצה ל-תהליך זה, מגיעים לכדי גיבוש טראגי, כאשר שניהם נוטלים את מכוניתו של